

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 617
van **DANIELLE GODDERIS-T'JONCK**
datum: 10 mei 2017

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Valpreventie - Initiatieven

Van 24 tot 30 april 2017 ging de 6^{de} week van de 'Valpreventie' door met de slogan 'Blijf in beweging, doe het veilig'.

De Logo's, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) en de partnerorganisatie Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen doen heel wat inspanningen om de bevolking attent te maken op de risico's van vallen, zeker bij senioren.

Heel wat verenigingen, organisaties, intermediairs, woonzorgcentra, gezondheids- en welzijnswerkers en iedereen die in contact komt met 65-plussers ging aan de slag om valpreventie-activiteiten te organiseren tijdens de Week van de Valpreventie. Op de kaart zien we een goede spreiding over heel Vlaanderen. In de grotere steden en langs de kust is er een ruim aanbod, doch er zijn nog heel wat blinde vlekken (kleinere steden en landelijk gebied) op deze kaart.

In de media vernamen we dat de KU Leuven een fonds opricht om onderzoek naar valpreventie bij ouderen te bevorderen. Uit onderzoek blijkt dat dertig à veertig procent van de valincidenten te voorkomen zijn. Dat betekent dus ook dat meer dan de helft van de incidenten niet te voorkomen is. Meer onderzoek is dus nodig en daarom heeft de KU Leuven het 'Dr. Arlette Wertelaers Fonds voor valpreventie bij ouderen' opgericht.

Op dit moment zijn er in België jaarlijks 16.000 heupbreuken, goed voor een totale kostprijs voor de ziekteverzekering van 310 miljoen euro per jaar. Door de vergrijzing van de bevolking wordt verwacht dat het aantal heupbreuken in ons land tegen 2025 zal stijgen tot ongeveer 19.000 per jaar. De jaarlijkse kostprijs zal dus nog verder toenemen.

1. Er worden heel wat valpreventie-activiteiten georganiseerd.

Kan de minister een indicatie geven van het aantal mensen dat wordt bereikt met de initiatieven van de partnerorganisatie?

2. Is bekend hoeveel personen de georganiseerde activiteiten bijgewoond hebben tijdens de Week van de valpreventie?
3. Wordt hierbij uitsluitend gemikt op seniorenverenigingen of wordt er een breder publiek uitgenodigd?

4. Men heeft het alleen over heupfracturen. Bij een valpartij worden echter ook andere skeletdelen getroffen. Polsen, ribben, wervels, enkels, onderste ledematen, schouders worden eveneens bij een val geraakt.

Heeft de minister enig idee van het aantal fractures van deze skeletdelen?

5. Wordt bij valincidenten bij ouderen ook bijgehouden waar het incident zich voordeed? Bv. thuisomgeving, in het woonzorgcentrum, ...
6. Hoeveel valincidenten werden er in 2015 en in 2016 geregistreerd?
7. Registreerde men bij de valincidenten ook de rechtstreekse aanleiding tot de valpartij? Zo ja, wat waren dan de aanleidingen tot de valpartij?
8. Hoe is de verdeling volgens leeftijdscategorie?
9. Zal de minister verder onderzoek naar valpreventie stimuleren? Zo ja, hoe zal hij dit ondersteunen?
10. Welke middelen zal de minister hiervoor aanwenden?

ANTWOORD

op vraag nr. 617 van 10 mei 2017

van **DANIELLE GODDERIS-T'JONCK**

1. Week van de Valpreventie

Tijdens de 6^e Week van de Valpreventie in 2017 met als thema 'Blijf in beweging, doe het veilig' werden 1.027 organisaties bereikt (formele registraties). Deze organisaties omvatten 461 woonzorgcentra, 26 dagverzorgingscentra, 13 psychiatrische centra, 4 revalidatiecentra, 13 serviceflats, 78 ziekenhuizen, 28 huisartsen(praktijken), 70 apothekers, 2 psychologen, 3 ergotherapeuten, 4 kinesitherapeuten, 28 organisaties in de thuiszorg, 8 organisaties van Familiehulp, 87 dienstencentra, 65 OCMW's, 18 sociale diensten, 6 ziekenfondsen, 46 gemeenten, 12 seniorenverenigingen, 22 beroepsverenigingen, 4 sportclubs, 27 scholen en 2 restaurants.

De campagne werd ook uitgebreid in de media gevoerd, via verschillende kranten, tijdschriften, facebook, twitter,.. Zoals in voorgaande edities werd de campagne ook dit jaar opgepikt door verschillende lokale radio- en TV-zenders, alsook door het VTM nieuws en VRT één journaal.

Aanbod aan vormingen

Naast de jaarlijks terugkerende campagne "Week van de Valpreventie" heeft het EVV ook een uitgebreid aanbod aan doorlopende vormingen omtrent valpreventie aan diverse doelgroepen.

Het EVV gaf tijdens de vorige beheersovereenkomst (2012-2016) vormingen via referentiepersonen aan de doelgroep zorgverleners. In 2015 werden 85 vormingen verzorgd. Hierbij werden 3293 personen opgeleid, waarvan 45 huisartsen, 321 kinesitherapeuten, 229 ergotherapeuten, 1556 verpleegkundigen, 153 zorgkundigen, 410 ouderen, 53 mantelzorgers en 526 anderen (o.a. verzorgende en poetshulp in woonzorgcentra, maatschappelijk werkers, vrijwilligers, studenten). In 2016 werden in dit kader 28 vormingen ingericht waarbij 604 personen werden opgeleid.

Binnen de nieuwe beheersovereenkomst (2017-2021) werkt het EVV momenteel een nieuwe multidisciplinaire opleiding uit waarvan de eerste editie in 2018 zal plaatsvinden

Daarnaast biedt Domus Medica in samenwerking met het EVV een lokale kwaliteitsgroep (LOK) aan voor huisartsen. In 2016 werd deze 12 keer aangevraagd en ingericht, met een bereik van ongeveer 15 huisartsen per LOK.

Het EVV biedt in samenwerking met de Logo's ook een vorming aan 65-plussers en mantelzorgers aan. In 2016 werd deze vorming 12 maal gegeven aan een totaal van 228 deelnemers.

De partners en stafmedewerkers van het EVV geven tenslotte ook regelmatig gastcolleges aan universiteiten en hogescholen over valpreventie.

VALNieuwsbrief

Het EVV stuurt tweemaal per jaar een VALNieuwsbrief uit (in juni en in december). De laatste editie van deze nieuwsbrief werd verstuurd op 18 november 2016 aan 2349 contacten.

Ondersteuning van de woonzorgcentra

Het EVV is volop gestart met het uitrollen van een netwerk van woonzorgcentra die later als rolmodel kunnen fungeren voor de aanpak van valpreventie in andere woonzorgcentra in Vlaanderen.

In 2016 werd hiervoor een pilootproject opgestart in zes Vlaamse woonzorgcentra. In kader hiervan werden twee studienamiddagen ongevalpreventie in woonzorgcentra georganiseerd (185 deelnemers).

Meer informatie over bovenstaande en andere acties van het EVV zijn terug te vinden op www.valpreventie.be.

2. Bij deelname aan de Week van de Valpreventie registreert men op niveau van de organisatie. Voor een gedetailleerde weergave van de soorten organisatie zie voorgaande vraag. Een registratie van het exact aantal deelnemende personen is niet beschikbaar.
3. Week van de Valpreventie heeft als doel ouderen, familie, mantelzorgers en alle gezondheidszorg- en welzijnswerkers in Vlaanderen te sensibiliseren en te informeren over val- en fractuurpreventie en de praktijkrichtlijnen thuissetting en woonzorgcentra. Tijdens deze week worden alle verenigingen, organisaties, intermediairs, woonzorgcentra, gezondheids- en welzijnswerkers,... die in contact komen met 65-plussers, aangesproken om samen te werken rond val- en fractuurpreventie. Week van de Valpreventie betreft een samenwerking tussen het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV), het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) en het LOkaal GezondheidsOverleg (LOGO).
4. We beschikken niet over concrete cijfers. Vanuit de ziekenhuizen worden wel het aantal fractures geregistreerd maar er wordt geen registratie gedaan van de oorzaak van deze fractures. Er kan dus geen directe link gelegd worden met een val.
5. In de woonzorgcentra, ziekenhuizen als in de thuisomgeving is er geen systematische registratiemethode van alle valincidenten. Wel werden er in de afgelopen jaren in kader van enkele onderzoeken registraties uitgevoerd.

Voor het Vlaams Indicatorenproject (VIP) dienen Vlaamse woonzorgcentra verplicht eenmaal per jaar gedurende een maand elk valincident te registreren. In 2016 hebben 754 woonzorgcentra geregistreerd, 12% van hun 74.673 bewoners had minstens 1 valincident in de maand mei, waarvan 3 op de 10 er 2 of meer valincidenten hadden in één maand (hetzij 3,4% van alle bewoners) (<https://www.zorg-en-gezondheid.be/resultaten-van-kwaliteitsmetingen-in-woonzorgcentra>).

Via de Gezondheidsenquête, een vijfjaarlijkse grootschalige bevraging van de bevolking in België door het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV), werd valproblematiek bij de deelnemers bevraagd. Uit deze studie bleek dat één op vijf 65-plussers in 2013 minstens één keer vallen, een incidentie die toeneemt met de leeftijd (één op vier van de 75-plussers) (https://his.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20%20documenten/TR-ACC_NL_2013.pdf).

In de jaren 2009-2010 werd ook in de studie van huisartsenpeilpraktijken onderzoek gevoerd bij thuiswonende ouderen. De incidentie van valincidenten bij zelfstandig wonende personen van 65 jaar en ouder in het Vlaamse gewest in de periode 2009-2010 werd geschat op 1670 per 100.000 mannen en 3230 per 100.000 vrouwen.

6. Zie bovenstaande vraag. Voor 2016 werden het aantal valincidenten in woonzorgcentra geregistreerd in kader van het Vlaams Indicatorenproject. Er gebeurde geen registratie in de thuisomgeving.

7. Volgens de resultaten van de huisartsenpeilpraktijken blijkt dat in 2009-2010 de meeste personen (56%) vielen bij het uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) en in de eigen woning (62%).

In de andere onderzoeken is hier geen informatie over beschikbaar.

8. Uit de resultaten van de gezondheidsenquête blijkt dat valincidentie toeneemt met het ouder worden: van 15% in de leeftijdsgroep van 65-74 jaar tot 26% van de 75-plussers.
(https://his.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20%20documenten/Summ_Env_NL_2013.pdf) .
9. We blijven de initiatieven voor valpreventie ter harte nemen. Hiervoor hebben we eind 2015 een oproep gelanceerd voor het sluiten van een beheersovereenkomst als partnerorganisatie, in het kader van het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid, voor val- en fractuurpreventie bij ouderen. Vervolgens hebben we opnieuw een beheersovereenkomst afgesloten met het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV) die loopt van 2017-2021. Eén van de kernopdrachten van dit expertisecentrum is het opvolgen en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en hierover advies verlenen.
10. De beheersovereenkomst val- en fractuurpreventie bij ouderen wordt gesubsidieerd door middel van een forfaitaire subsidie. In 2017 bedraagt deze subsidie aan het EVV 240.000 euro en dit bedrag wordt jaarlijks gesubsidieerd.